Raadsvoorstel

Raadsvergadering
5 november 2024

Agendapunt

Nummer
24int04513

Onderwerp
Prioriteringskader revitalisering oude wijken (IBOR/wijkaanpak)

Aan de gemeenteraad.

Samenvatting voorstel
Met dit voorstel wordt gevraagd in te stemmen met het prioriteringskader voor de revitalisering van oude wijken in Borne, met name wijken die vóór 1980 zijn aangelegd. De openbare ruimte in deze wijken is zodanig verouderd dat regulier onderhoud niet meer volstaat en een integrale vervanging noodzakelijk is. Dit prioriteringskader is nodig om te komen tot een Integraal Beleidsplan voor de Openbare Ruimte (IBOR) waarin deze aanpak wordt vastgelegd.

Het prioriteringskader is ontworpen om objectieve keuzes te kunnen maken in de volgorde van vernieuwing van wijken, op basis van technische noodzaak (zoals de levensduur van wegen en riolering) en beleidsmatige overwegingen (zoals duurzaamheid, mobiliteit en gezondheid). Dit moet leiden tot een meerjarenplanning voor de wijkvernieuwing, waarin duidelijk wordt welke wijken wanneer worden aangepakt en welke middelen hiervoor nodig zijn.

De gemeenteraad wordt ook gevraagd om in te stemmen met het leidend maken van de technische staat van wegen en rioleringen bij het bepalen van de vervangingsvolgorde. Bij gelijke technische scores zullen beleidsmatige kaders de doorslag geven. Het uiteindelijke doel is om een veilige, duurzame en financieel beheersbare vernieuwing van de wijken te realiseren.

De financiële impact en de verdere invulling van de kwaliteit, het tempo van uitvoering en de afschrijvingstermijn van de investeringen worden later aan uw gemeenteraad voorgelegd.

1 Inleiding
De gemeente Borne is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van een groot areaal aan openbare ruimte. De afgelopen decennia is met name door het uitvoeren van (groot) onderhoud geprobeerd deze openbare ruimte zo goed als mogelijk in stand te houden. Bepaalde wijken zijn echter zodanig verouderd of versleten, dat onderhoud niet langer toereikend en effectief is. In deze wijken, die voor 1980 zijn aangelegd, dient de openbare ruimte integraal vervangen te worden. Voorbeelden hiervan zagen we tijdens de raadsexcursie op 3 september jl.

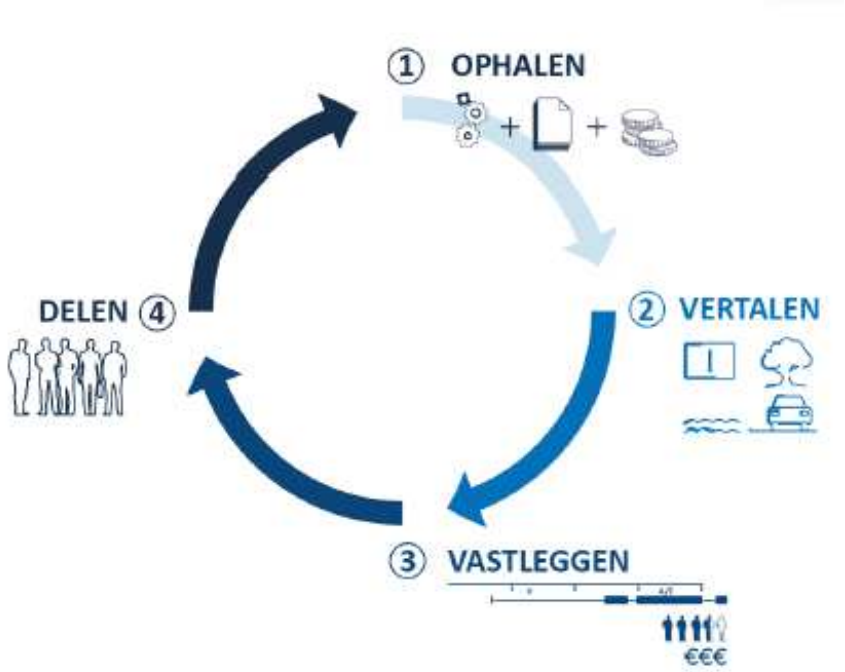
Deze opgave voor vervanging kan niet los gezien worden van het dagelijks & groot onderhoud en van beleidsmatige ontwikkelingen. Vandaar dat de gemeente Borne werkt aan een Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte. Gezien de brede context en de omvang van deze opgave is er behoefte aan het opzetten van een structurele en procesmatige aanpak met duidelijk (financiële) kaders voor inrichting en beheer. Het IBOR bevat een analyse van het huidige areaal en beschrijft het ambitieniveau en de strategie bij regulier onderhoud (operationeel beheer), levensverlengend onderhoud, revitalisering (wijkaanpak) en gebiedsontwikkeling. Het is de leidraad, met ontwerp-, inrichting- en beheerprincipes van de openbare ruimte in onze gemeente. De benodigde investeringen, afschrijvingstermijnen en onderhoudsbudgetten voor de komende jaren worden inzichtelijk in dit beleidsplan.

Prioriteringskader revitalisering oude wijken
Om tot een goede meerjarenplanning te komen met een integrale en objectieve afweging, wordt gewerkt met een prioriteringskader. Dit is één van de factoren die van invloed is op de kapitaallasten en kosten voor onderhoud naast het tempo, de gewenste kwaliteit en de afschrijvingstermijnen.
Componenten uit het prioriteringskader omvatten technische noodzaak en beleidsmatige kaders.

Aanpak
Het zorgvuldig en onderbouwd prioriteren en afwegen van vervangingen is een belangrijke stap om de veiligheid en gezondheid van gebruikers van de openbare ruimte te waarborgen, en tegelijkertijd de kosten op lange termijn in de hand te houden. De aanpak bestaat uit de volgende vier stappen:

1. Ophalen; Doel van deze stap is het verzamelen en samenbrengen van de technische staat van de assets, beleidsmatige uitgangspunten en financiële randvoorwaarden
2. Vertalen; Na het ophalen, volgt de fase van vertalen. Op dit moment wordt gestructureerd en onderbouwd de bijgestelde vervangingsplanning opgesteld, waarin rekening is gehouden met technische, bestuurlijk-maatschappelijke en financiële randvoorwaarden.
3. Vastleggen; Tijdens deze stap wordt inzicht verkregen in de planningshorizon van de verschillende projecten waarin integraal is afgestemd. Op basis van deze planning kan een financiële doorkijk gecreëerd en gecommuniceerd worden;
4. Delen; De prioritering en planning van vervangingsprojecten zoals vastgesteld wordt gedeeld met interne en externe belanghebbenden middels een uitnodigingsplanning, zodat externe partijen in voorbereiding en/of uitvoering van projecten kunnen aanhaken.

In onderstaand figuur is deze werkwijze schematisch weergeven.

Figuur 1: stappenplan voor programmering

Halfjaarlijks wordt dit proces herhaald om inzicht te krijgen en houden in de voortgang van projecten in de planning. Indien nodig, wordt op basis van nieuwe informatie de meerjarenplanning op basis van het prioriteringskader herzien. Zodat de benodigde middelen te allen tijde inzichtelijk zijn in een meerjarig financieel vooruitzicht.

Prioritering
Het uitgangspunt bij de vaststelling van prioritering is de technische noodzaak, dat in bijna alle gevallen samenhangt met einde technische staat. Waarbij riolering en wegen vanwege het kostenaspect de belangrijkste indicatoren/assets zijn. Daarna volgt een beleidsmatige afweging. Met het vaststellen van de prioritering komt de planningshorizon in beeld. De daadwerkelijke vervangingsvolgorde kan op termijn nog wijzigen, zoals eerder geschetst.

De prioritering van wijken resulteert in een meerjarenplanning met een onderverdeling van projecten op de korte, middellange, lange termijn. Daarbij zijn ook vijf projectfasen te onderscheiden; verkenningsfase, planvormingsfase, technische uitwerking en aanbesteding, realisatiefase, uitloop en/of nazorg. Op dit moment zit de Spanjaardswijk in de realisatiefase en Wensink Zuid fase 2-4 in de verkenningsfase. Op basis van nog te maken keuzes inzake tempo en kwaliteit kan met deze input een financiële doorrekening gemaakt worden voor onderhoud en vervanging.

2 Beoogd resultaat
Het beoogde resultaat is een gestructureerde en objectieve aanpak te ontwikkelen voor het plannen en uitvoeren van de wijkaanpak in de gemeente Borne. Het doel van het ‘prioriteringskader revitalisering oude wijken’ is om ervoor te zorgen dat de wijken die het meest dringend aan vervanging toe zijn, als eerste worden aangepakt, rekening houdend met zowel technische als beleidsmatige overwegingen.

3 Argumenten

3.1 Objectief en transparant

Een prioriteringskader biedt een objectieve en transparante basis voor het maken van keuzes in de volgorde waarin wijken worden vernieuwd. Hierdoor worden beslissingen minder afhankelijk van subjectieve of ad-hoc overwegingen.

3.2 Basis voor meerjarenplanning

Het prioriteringskader leidt tot een duidelijke meerjarenplanning. Dit biedt duidelijkheid over wanneer wijken aan de beurt zijn en welke middelen daarvoor nodig zijn. Deze middelen zijn nog beïnvloedbaar door de nog te maken keuzes qua tempo, kwaliteit en afschrijvingstermijn. Deze keuzes worden later nog aan uw gemeenteraad voorgelegd.

3.3 Technische staat leidend

Het leidend maken van wegen en riolering in het prioriteringskader revitalisering oude wijken (wijkaanpak) zorgt ervoor dat wijken waar de infrastructuur het meest verouderd is, als eerste worden aangepakt. Dit vermindert de kans op gevaarlijke situaties door bijvoorbeeld verzakte wegen of lekkende rioleringen, hogere onderhoudskosten en kapitaalvernietiging.

3.4 Beleidsmatige aspecten meenemen

In het geval van een gelijke score bij technische waarden, kunnen beleidsmatige afwegingen de doorslag geven. Door deze kaders mee te nemen in de prioritering, kan de gemeente niet alleen reageren op technische noodzaak, maar ook proactief inspelen op duurzaamheidsdoelen en maatschappelijke vraagstukken zoals bijvoorbeeld de energietransitie en biodiversiteit.

4 Kanttekeningen

4.1 Geen ad hoc keuze

Zonder een duidelijk kader voor het prioriteren van wijken, kunnen beslissingen gebaseerd worden op incidenten of druk in plaats van op objectieve criteria. Dit kan leiden tot willekeur in de vervangingsvolgorde, waarbij wijken die minder dringend aandacht nodig hebben toch voorrang krijgen.

4.2 Geen ad hoc aanpak

Als wijken niet op tijd worden aangepakt op basis van hun technische staat, kunnen de kosten voor noodreparaties en ad-hoc onderhoud sterk toenemen. Dit leidt tot inefficiënte uitgaven en een grotere vraag naar capaciteit.

4.3 Inefficiëntie

Als beleidsmatige kaders (zoals duurzaamheid, gezondheid, mobiliteit) niet worden geïntegreerd in de prioritering, kunnen lange termijn doelen van de gemeente, zoals klimaatadaptatie of de energietransitie, moeilijker worden gerealiseerd. Dit kan leiden tot inefficiënt gebruik van middelen en het missen van kansen om meerdere doelstellingen tegelijkertijd te behalen.

5 Kosten, baten en dekking

Bij het vaststellen van dit voorstel gaan geen kosten gemoeid. Het inzichtelijk maken van de kosten voor de uitvoer van de wijkenaanpak en het IBOR loopt gelijk op met de nota ombuigingen.

6 Vervolg na besluitvorming

Na goedkeuring kan dit prioriteringskader worden ingevuld door beleidsverantwoordelijken en beheerders. Dit levert een ranglijst op met te vernieuwen wijken in volgorde van prioriteit. Daarnaast wordt later aan uw gemeenteraad gevraagd om beslissingen te nemen over de gewenste kwaliteit van de herinrichting, het tempo waarin de wijken worden aangepakt en de afschrijvingstermijn van de investeringen. Deze factoren zijn van invloed op de totale hoogte van de investeringen en de kapitaallasten (afschrijving van de investering plus rentelasten). Deze besluitvorming vindt plaats in afstemming met de behandeling van het proces om te komen tot ombuigingen

Voorstel

Aan de raad wordt voorgesteld om:

1. Het prioriteringskader vernieuwing oude wijken (wijkaanpak) t.v.b. het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (24int09340) vast te stellen waarin:
   - de technische staat van wegen en riolering leidend wordt in de prioritering vanwege directe risico's voor veiligheid en financiën
   - bij gelijke score van de technische staat, aanvullende beleidsmatige kaders bepalend zijn voor de eindscore

Bijlage(n)

24bij09340 Prioriteringskader vernieuwing oude wijken (IBOR/wijkaanpak)
24int04587 Raadsbesluit

Borne, 1 oktober 2024

Burgemeester en wethouders van de gemeente Borne,

de secretaris,	de burgemeester,
J. Meijerink	drs. J.H.R. Pierik